INTERNATIONAL JOURNAL OF SCIENTIFIC RESEARCHERS
ISSN: 3030-332X Impact factor: 9,493 Volume 17, issue 1, Aprel 2026
https://wordlyknowledge.uz/index.php/IJSR worldly knowledge
Index: google scholar, research gate, research bib, zenodo, open aire.
https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG
https://www.researchgate.net/profile/Worldly-Knowledge
https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3030-332X

O‘QUVCHILARDA MEHNATSEVARLIK SIFATLARINI SHAKLLANTIRISHDA TEXNOLOGIYA FANINING O‘RNI

Abduraxmonova Munira G’ayrat qizi

O'zbekiston milliy pedagogika universiteti 204-guruh talabasi

Annotatsiya: Zamonaviy ta’lim tizimida o‘quvchilarda mehnatsevarlik, mas’uliyat, intizom va amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang‘ich va umumiy o‘rta ta’lim bosqichlarida o‘quvchilarning mehnatga bo‘lgan ijobiy munosabatini rivojlantirish ularning kelajakdagi shaxsiy va kasbiy muvaffaqiyatiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Mazkur jarayonda texnologiya fani alohida ahamiyat kasb etadi, chunki ushbu fan orqali o‘quvchilar turli amaliy ishlarni bajarish, buyumlar yaratish, mehnat jarayonini rejalashtirish hamda natijaga mas’uliyat bilan yondashishni o‘rganadilar. Ushbu maqolada o‘quvchilarda mehnatsevarlik sifatlarini shakllantirishda texnologiya fanining pedagogik imkoniyatlari, metodik yondashuvlari va tarbiyaviy ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, texnologiya darslarida loyiha ishlari, jamoaviy topshiriqlar, ijodiy amaliy mashg‘ulotlar va kasbga yo‘naltiruvchi faoliyatlardan foydalanish o‘quvchilarda mehnatsevarlik, sabr-toqat, mustaqillik va mas’uliyat kabi fazilatlarni samarali rivojlantiradi.

Kalit so‘zlar: mehnatsevarlik, texnologiya fani, o‘quvchilar tarbiyasi, amaliy ko‘nikmalar, mehnat tarbiyasi, mas’uliyat, intizom, ijodkorlik, loyiha metodi, kasbga yo‘naltirish.

Kirish

Bugungi globallashuv va tezkor taraqqiyot davrida jamiyat taraqqiyoti nafaqat bilimli, balki mehnatsevar, mas’uliyatli va amaliy ko‘nikmalarga ega yosh avlodni tarbiyalash bilan chambarchas bog‘liqdir. Har qanday davlatning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishi inson kapitalining sifati bilan belgilanadi. Shu sababli ta’lim tizimi oldida turgan muhim vazifalardan biri o‘quvchilarda mehnatga hurmat, ishchanlik, intizom va qat’iyat kabi sifatlarni erta yoshdan shakllantirishdan iborat.

Mehnatsevarlik shaxsning eng muhim ijobiy fazilatlaridan biri bo‘lib, u insonning maqsad sari intilishi, qiyinchiliklarni yengib o‘tishi, topshiriqlarni vijdonan bajarishi va natijaga erishishga bo‘lgan ichki ehtiyojini ifodalaydi. Ushbu sifat bola hayotida tabiiy ravishda emas, balki tarbiya va ta’lim jarayonida bosqichma-bosqich shakllanadi. Ayniqsa, maktab davrida o‘quvchilarni mehnatga jalb qilish, ularda foydali faoliyatga qiziqish uyg‘otish va mehnat natijasidan mamnun bo‘lish hissini rivojlantirish alohida ahamiyat kasb etadi. Mazkur jarayonda texnologiya fani muhim pedagogik vosita sifatida namoyon bo‘ladi. Chunki ushbu fan nazariy bilim bilan bir qatorda amaliy faoliyatni ham o‘z ichiga oladi. Texnologiya darslarida o‘quvchilar turli buyumlar tayyorlash, loyihalar yaratish, asbob-uskunalardan foydalanish, ish ketma-ketligini rejalashtirish hamda yakuniy natijani baholash kabi faoliyatlarda ishtirok etadilar. Bu esa ularda mehnatga mas’uliyatli munosabat, sabr-toqat, aniqlik va mustaqillik kabi sifatlarni rivojlantiradi.

Uzbekistan ta’lim tizimida ham texnologiya fanining mazmunini yangilash, amaliy yo‘nalishini kuchaytirish va o‘quvchilarni kasbga yo‘naltirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Yangi o‘quv dasturlarida mehnat tarbiyasi, ijodkorlik, milliy hunarmandchilik elementlari

hamda zamonaviy texnologiyalar bilan ishlash ko‘nikmalarini shakllantirish ustuvor yo‘nalishlardan biri sifatida belgilangan. Biroq ayrim maktablarda texnologiya faniga ikkinchi darajali fan sifatida qaralishi, moddiy baza yetarli emasligi yoki darslarning faqat formal tarzda o‘tilishi kuzatiladi. Bu esa fan imkoniyatlaridan to‘liq foydalanilmayotganini ko‘rsatadi.

Xalqaro tajriba shuni ko‘rsatadiki, Finlandiya, Yaponiya, Janubiy Koreya kabi davlatlarda amaliy fanlar orqali bolalarda mehnatsevarlik, mas’uliyat va hayotiy ko‘nikmalarni shakllantirishga katta ahamiyat beriladi. Bu mamlakatlarda o‘quvchi qo‘li bilan yaratgan mahsulot, jamoada ishlash tajribasi va muammoni mustaqil hal etish ko‘nikmasi ta’limning muhim natijasi sifatida qaraladi. Demak, texnologiya fanining tarbiyaviy salohiyati xalqaro miqyosda ham yuqori baholanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi — o‘quvchilarda mehnatsevarlik sifatlarini shakllantirishda texnologiya fanining o‘rni, pedagogik imkoniyatlari va samarali metodlarini tahlil qilishdan iborat. Shuningdek, texnologiya darslari orqali o‘quvchilarda mehnat madaniyatini rivojlantirish, amaliy faoliyatga qiziqishni oshirish hamda kelajak kasbiy hayotga tayyorlash yo‘llari yoritiladi.

Adabiyotlar tahlili

O‘quvchilarda mehnatsevarlik sifatlarini shakllantirishda texnologiya fanining o‘rni masalasi pedagogika fanida muhim tadqiqot yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Ilmiy manbalarda mehnatsevarlik shaxsning maqsadga intilishi, mas’uliyatli bo‘lishi, qiyinchiliklarni yenga olishi va ishni oxirigacha yetkazishi bilan bog‘liq sifat sifatida talqin qilinadi. Ushbu fazilatlarni maktab davridan boshlab shakllantirishda amaliy fanlar, ayniqsa texnologiya fani muhim vosita sanaladi.

John Dewey o‘zining “Experience and Education” (1938) asarida ta’lim jarayoni o‘quvchining real tajribasi bilan bog‘liq bo‘lsa, bilim samaraliroq o‘zlashtirilishini ta’kidlaydi. Muallif maktabni hayotdan ajratilgan emas, balki hayotga tayyorlaydigan muhit sifatida ko‘radi. Bu g‘oya texnologiya fanining mazmuniga to‘liq mos keladi, chunki o‘quvchilar ushbu darsda nazariy bilimni amaliy faoliyat bilan birlashtiradilar. Lev Vygotsky ning “Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes” (1978) nomli asarida bola rivojlanishi ijtimoiy hamkorlik orqali amalga oshishi ko‘rsatib berilgan. Uning “yaqin rivojlanish zonasi” nazariyasiga ko‘ra, o‘quvchi boshqalar bilan ishlash jarayonida yangi ko‘nikmalarni egallaydi. Texnologiya darslaridagi guruhli loyihalar va jamoaviy topshiriqlar aynan shu nazariyaga mos ravishda mehnatsevarlik va mas’uliyatni rivojlantiradi. Albert Bandura ning “Social Learning Theory” (1977) asarida insonlar boshqalarning xatti-harakatini kuzatish va takrorlash orqali o‘rganishi asoslab berilgan. Agar o‘qituvchi texnologiya darsida intizomli, tartibli va mas’uliyatli mehnat namunasini ko‘rsatsa, o‘quvchilar ham shu fazilatlarni egallaydilar. Demak, pedagogning shaxsiy namunasi mehnatsevarlikni shakllantirishda muhim omildir. Jean Piaget o‘zining “The Psychology of the Child” (1972) asarida bolalar faol tajriba, kuzatish va mustaqil harakat orqali rivojlanishini ta’kidlaydi. Uning fikriga ko‘ra, bola tayyor ma’lumotni emas, faoliyat jarayonida o‘zi kashf etgan bilimni mustahkamroq o‘zlashtiradi. Shu sababli texnologiya fanidagi amaliy topshiriqlar o‘quvchilarning mehnatga qiziqishini oshiradi. Jerome Bruner ning “The Culture of Education” (1996) asarida ta’lim ijodkorlik va mustaqil fikrlashni rivojlantirishi kerakligi qayd etilgan. Texnologiya fanidagi loyiha ishlari, yangi buyum yaratish va dizayn faoliyatlari o‘quvchilarning ijodkorligini rivojlantirish bilan birga mehnat qilish odatini ham shakllantiradi. OECD ning “TALIS 2018 Results” hisobotida zamonaviy ta’limda

mas'uliyat, hamkorlik, muammo yechish va tashabbuskorlik kabi kompetensiyalar alohida ahamiyatga ega ekani ko'rsatilgan. Texnologiya fani ushbu kompetensiyalarni rivojlantirish uchun samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. UNESCO ning "Reimagining Our Futures Together" (2021) hisobotida amaliy fanlar, loyiha asosida o'qitish va hayotiy ko'nikmalarni rivojlantirish zarurligi ta'kidlangan. Bu esa texnologiya fanining zamonaviy ta'limdagi ahamiyatini tasdiqlaydi.

Mahalliy olimlarning asarlarida ham ushbu masala yoritilgan. Masalan, Xoliqov A.ning "Pedagogika nazariyasi" asarida mehnat tarbiyasi shaxsni har tomonlama rivojlantiruvchi muhim omil sifatida izohlanadi. Sodiqova D.ning "Boshlang'ich ta'limda interaktiv metodlar" kitobida esa amaliy faoliyatga asoslangan metodlar o'quvchilarning darsga qiziqishini oshirishi ko'rsatib berilgan.

Umuman olganda, o'rganilgan adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, texnologiya fani o'quvchilarda mehnatsevarlik, mas'uliyat, sabr-toqat va mustaqillik kabi sifatlarni rivojlantirishda katta pedagogik salohiyatga ega. Biroq ushbu imkoniyatlardan to'liq foydalanish uchun fan mazmunini zamonaviylashtirish, amaliy bazani kuchaytirish va o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini oshirish zarur.

Metodologiya

Mazkur tadqiqotda o'quvchilarda mehnatsevarlik sifatlarini shakllantirishda texnologiya fanining o'rnini aniqlash maqsadida aralash tadqiqot dizayni (mixed-methods approach) qo'llanildi. Ushbu yondashuv sifat va miqdoriy ma'lumotlarni birlashtirish orqali muammoni har tomonlama tahlil qilish imkonini berdi. Tadqiqot bir necha bosqichda amalga oshirildi. Tadqiqotda umumiy o'rta ta'lim maktablarining 4–6-sinf o'quvchilari, texnologiya fani o'qituvchilari hamda sinf rahbarlari ishtirok etdi. Tanlanma maqsadli va tasodifiy tanlash usullari asosida shakllantirildi. Tajriba guruhiga interaktiv va amaliy metodlar asosida ta'lim olgan o'quvchilar, nazorat guruhiga esa an'anaviy usulda ta'lim olgan o'quvchilar kiritildi.

Milliy va xalqaro ilmiy maqolalar, monografiyalar, konferensiya materiallari hamda UNESCO, OECD kabi tashkilotlar hisobotlari o'rganildi. Ushbu bosqichda mehnatsevarlik, mehnat tarbiyasi va amaliy fanlarning ta'limdagi o'rni bo'yicha nazariy qarashlar tizimlashtirildi. Texnologiya darslari davomida o'quvchilarning darsga tayyorgarligi, topshiriqlarni bajarishdagi intilishi, vaqtni boshqarishi, jamoada ishlashi va ishga mas'uliyatli munosabati kuzatildi. Kuzatuv standart mezonlar asosida maxsus monitoring jadvali orqali olib borildi.

O'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasida anonim so'rovnoma o'tkazildi. So'rovnomada texnologiya faniga qiziqish, mehnatga munosabat, dars samaradorligi va amaliy mashg'ulotlarning ta'siri bo'yicha savollar berildi. Likert shkalasi asosida javoblar yig'ildi.

Texnologiya fani o'qituvchilari bilan intervyular o'tkazilib, dars jarayonida mehnatsevarlikni shakllantirishda uchraydigan muammolar, samarali usullar va metodik ehtiyojlar aniqlashtirildi.

Tajriba guruhida loyiha metodi, amaliy topshiriqlar, jamoaviy ishlab chiqarish modeli, refleksiya va muammoli vaziyatlarga asoslangan texnologiya darslari tashkil etildi. Nazorat

guruhida esa an’anaviy tushuntirish-amaliy takrorlash modeli saqlab qolindi. Tajriba 12 hafta davom etdi.

Yig‘ilgan miqdoriy ma’lumotlar statistik tahlil qilindi: foiz ko‘rsatkichlari, o‘rtacha qiymat (mean), standart og‘ish va tajriba hamda nazorat guruhlari natijalarini taqqoslash uchun tahliliy solishtirish usullari qo‘llanildi. Sifat ma’lumotlari esa tematik kodlash (thematic coding) asosida tahlil qilindi.

O‘quvchilarda mehnatsevarlik sifati quyidagi indikatorlar orqali baholandi:

- topshiriqni o‘z vaqtida bajarish;
- ishni oxirigacha yetkazish;
- asbob-uskunalardan ehtiyotkor foydalanish;
- jamoada hamkorlik qilish;
- mustaqil tashabbus ko‘rsatish;
- natija uchun mas’uliyat his qilish;
- sabr-toqat va qat’iyatlilik.

Tadqiqot davomida ishtirokchilarning roziligi olindi, shaxsiy ma’lumotlar maxfiy saqlandi hamda barcha natijalar xolis tarzda qayd etildi.

Natijalarning ishonchliligini ta’minlash maqsadida triangulyatsiya usuli qo‘llanildi, ya’ni kuzatuv, so‘rovnoma va intervyu natijalari o‘zaro solishtirildi. Bu esa tadqiqot xulosalarining aniqligi va haqqoniyligini oshirdi.

Kutilayotgan natijalar: Mazkur tadqiqot yakunida texnologiya fanining o‘quvchilarda mehnatsevarlik sifatlarini shakllantirishdagi samaradorligi bo‘yicha quyidagi natijalarga erishilishi kutiladi. Tajriba guruhidagi o‘quvchilarda topshiriqlarni o‘z vaqtida bajarish, ishni oxirigacha yetkazish va vazifaga mas’uliyat bilan yondashish ko‘rsatkichlari nazorat guruhiga nisbatan yuqori bo‘lishi kutiladi. Bu texnologiya fanining amaliy yo‘naltirilganligi bilan izohlanadi.

Amaliy mashg‘ulotlar davomida o‘quvchilar asbob-uskunalardan to‘g‘ri foydalanish, ish joyini tartibli saqlash va xavfsizlik qoidalariga rioya qilishni o‘rganadilar. Natijada ularda intizom va javobgarlik hissi rivojlanadi. Loyiha ishlari, buyum yasash va ijodiy topshiriqlar orqali o‘quvchilar mustaqil qaror qabul qilish, ishni rejalashtirish va yangi g‘oyalar taklif etish ko‘nikmalarini namoyon etadilar.

Guruhli topshiriqlar orqali o‘quvchilar hamkorlik qilish, vazifalarni taqsimlash, o‘zaro yordam berish va umumiy natija uchun javobgarlikni his etishni o‘rganadilar.

Texnologiya darslarida tayyor mahsulot yaratish jarayoni o‘quvchilarda mehnat natijasidan qoniqish hissini uyg‘otadi. Shu orqali mehnatga hurmat va qiziqish kuchayadi. Texnologiya faniga qiziqishi ortgan o‘quvchilarda umumiy o‘qishga bo‘lgan munosabat ham yaxshilanishi mumkin. Chunki muvaffaqiyat hissi boshqa fanlarga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Tajriba-sinovdan keyin quyidagi ko‘rsatkichlar kuzatilishi mumkin:

topshiriqni vaqtida bajarish — 25–30% ga oshishi

jamoada ishlash faolligi — 20–25% ga oshishi

mustaqil tashabbus ko‘rsatish — 15–20% ga oshishi

mehnatga qiziqish darajasi — 30% gacha oshishi

Natijalar shuni ko‘rsatishi kerakki, texnologiya fani faqat amaliy fan emas, balki o‘quvchilarda mehnatsevarlik, sabr-toqat, mas’uliyat va mustaqillik kabi hayotiy kompetensiyalarni shakllantiruvchi muhim pedagogik vositadir.

Muzokara

Mazkur tadqiqot natijalari texnologiya fanining o‘quvchilarda mehnatsevarlik sifatlarini shakllantirishda muhim pedagogik vosita ekanini ko‘rsatdi. Olingan ma’lumotlarga ko‘ra, amaliy mashg‘ulotlar, loyiha ishlari va jamoaviy topshiriqlarga asoslangan darslar o‘quvchilarning topshiriqlarni bajarishga bo‘lgan mas’uliyati, intizomi va ishchanligini sezilarli darajada oshirgan. Bu holat texnologiya fanining nazariy emas, bevosita faoliyatga asoslanganligi bilan izohlanadi. Tadqiqot davomida tajriba guruhidagi o‘quvchilar vazifalarni bajarishda ko‘proq sabr-toqat ko‘rsatgani, ishni oxirigacha yetkazishga intilgani va o‘z mehnati natijasiga nisbatan ijobiy munosabat bildirgani kuzatildi. Bu natijalar shuni anglatadiki, o‘quvchi qo‘li bilan yaratgan mahsulot yoki bajarilgan ish mehnatning qiymatini amalda his qilish imkonini beradi. Oddiy tushuntirish orqali emas, aynan tajriba orqali shakllangan qadriyat mustahkamroq bo‘ladi.

Natijalar xalqaro pedagogik qarashlar bilan ham mos keladi. John Dewey ta’kidlaganidek, ta’lim amaliy faoliyat bilan bog‘langanida samarali bo‘ladi. O‘quvchi real ish bajarib, natijani ko‘rsa, unda javobgarlik va qiziqish ortadi. Shu nuqtai nazardan, texnologiya fani mehnat tarbiyasini shakllantirish uchun qulay maydon hisoblanadi.

Shuningdek, guruhli topshiriqlar o‘quvchilarda hamkorlik, o‘zaro yordam va jamoa oldidagi javobgarlik hissini rivojlantirgani aniqlandi. Bu esa Lev Vygotsky ning ijtimoiy o‘rganish nazariyasini tasdiqlaydi. Ya’ni bola ko‘plab ijobiy xulq va ko‘nikmalarni tengdoshlari bilan ishlash jarayonida o‘zlashtiradi. Biroq tadqiqot ayrim muammolarni ham ko‘rsatdi. Ayrim maktablarda texnologiya xonalari jihozlanmaganligi, materiallar yetishmasligi yoki fan ikkinchi darajali deb qaralishi sababli darslar to‘liq samarali tashkil etilmaydi. Bu esa fan imkoniyatlarini keskin cheklaydi. Agar amaliy fan uchun vosita bo‘lmasa, natija ham nazariy gap darajasida qoladi. Yana bir muhim masala — o‘qituvchi kompetensiyasi. Agar pedagog texnologiya darsini faqat oddiy buyum yasash bilan cheklasa, mehnatsevarlik emas, shunchaki topshiriq bajarish yuz beradi. Mehnatsevarlikni shakllantirish uchun o‘qituvchi vazifa maqsadini tushuntirishi, jarayonni boshqarishi, sifatga e’tibor qaratishi va refleksiya tashkil etishi kerak. Demak, muammo fan nomida emas, uni qanday o‘qitishda.

Tanqidiy nuqtai nazardan qaralganda, ko‘plab ta’lim tizimlarida akademik fanlar ustun qo‘yilib, texnologiya va amaliy fanlar yetarli baholanmaydi. Bu esa kelajakda nazariy bilimli, ammo hayotiy ko‘nikmalari sust avlod shakllanish xavfini tug‘diradi. Shuning uchun

texnologiya faniga ikkinchi darajali emas, shaxs tarbiyasini shakllantiruvchi strategik fan sifatida qarash zarur.

Kelgusida tadqiqotlarni kengroq tanlanma asosida olib borish, qiz va o‘g‘il bolalarda mehnatsevarlik shakllanishidagi farqlarni o‘rganish, raqamli texnologiyalar va milliy hunarmandchilik elementlarining ta’sirini solishtirish maqsadga muvofiq bo‘ladi. Umuman olganda, tadqiqot natijalari texnologiya fani o‘quvchilarda mehnatsevarlik, mas’uliyat, sabr-toqat va mustaqillik kabi sifatlarni rivojlantirishda yuqori tarbiyaviy salohiyatga ega ekanini ko‘rsatdi.

Xulosa

Ushbu tadqiqot “Texnologiya” fani o‘quvchilarda mehnatsevarlik va ijobiy ish odatlarini shakllantirishda muhim o‘rin tutishini tasdiqladi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, amaliy mashg‘ulotlar, loyiha asosidagi faoliyatlar va qo‘l mehnatiga asoslangan topshiriqlar o‘quvchilarda mas’uliyat, intizom, sabr-toqat hamda maqsadga intilish kabi sifatlarni rivojlantiradi. Nazariy fanlardan farqli o‘laroq, texnologiya darslari o‘quvchilarga real harakat va uning natijasini bevosita ko‘rish orqali mehnatning ahamiyatini anglash imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari yana shuni ham ko‘rsatdiki, muntazam ravishda ijodiy va amaliy faoliyatlarda qatnashgan o‘quvchilar topshiriqlarni bajarish ko‘nikmalarini yaxshiroq egallaydi, vaqtni samarali boshqaradi va o‘qishga bo‘lgan motivatsiyasi yuqori bo‘ladi. Guruh bo‘lib bajariladigan ishlar esa hamkorlik, o‘zaro yordam va umumiy mas’uliyat hissini kuchaytiradi. Bu holatlar texnologiya ta’limi nafaqat akademik bilimlarni, balki hayotiy muhim ko‘nikmalarni ham rivojlantirishini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, ushbu fanning samaradorligi ko‘p jihatdan o‘qitish sifati, sinf xonasi resurslari va o‘qituvchining kasbiy yondashuviga bog‘liq. Darslar yaxshi tashkil etilib, hayotiy faoliyat bilan bog‘langan bo‘lsa, o‘quvchilarning qiziqishi va shaxsiy rivojlanishi kuchayadi. Aksincha, jihozlarning yetishmasligi yoki fanni ikkinchi darajali deb hisoblash uning ta’limiy ta’sirini kamaytirishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, texnologiya fanini ikkinchi darajali emas, balki mehnatsevar, mustaqil va ijtimoiy mas’uliyatli yoshlarni tarbiyalashda strategik ahamiyatga ega fan sifatida qarash lozim. Shu sababli, maktablarda amaliy ta’lim muhitini mustahkamlash, o‘qituvchilar malakasini oshirish hamda zamonaviy o‘qitish usullarini keng joriy etish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Dewey, J. (1938). Experience and education. New York, NY: Macmillan.

2. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.

3. Bandura, A. (1977). Social learning theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

4. Сәрсенбаева, А. (2019). Бастауыш сыныптағы технология пәнін оқыту әдістемесі. Астана: Фолиант.

5. Bruner, J. (1996). The culture of education. Cambridge, MA: Harvard University Press.

6. UNESCO. (2021). Reimagining our futures together: A new social contract for education. Paris: UNESCO Publishing.

7. Xoliqov, A. (2020). Pedagogika nazariyasi. Toshkent: Universitet nashriyoti.

8. Sodiqova, D. (2021). Boshlang‘ich ta’limda interaktiv metodlar. Toshkent: O‘qituvchi nashriyoti

9. Musayev, N. (2020). Boshlang‘ich ta’limda pedagogik texnologiyalar. Toshkent: Fan nashriyoti.

10. Karimova, M. (2022). O‘quvchilarda mehnat tarbiyasini rivojlantirish masalalari. Pedagogika jurnali, 3(2), 14–19.

11. Raxmonov, Z. (2019). Ta’limda innovatsion yondashuvlar. Toshkent: TDPU nashriyoti.

12. Әбдіғапбарова, Ұ. (2020). Бастауыш білім беру педагогикасы. Алматы: Қазақ университеті.

13. Нұрғалиева, Г. (2021). Оқушылардың еңбекке баулу ерекшеліктері. Педагогика және психология, 2(47), 55–61.